

Seterdrift/stølsdrift er en viktig del av vår kulturarv!

Seterdrifta er verdifull på så mange måter. Den gjør at lite tilgjengelige beiter kan brukes til å produsere mat, og er en viktig del av et bærekraftig landbruk. Den bidrar til å ta vare på blomsterengene og hindrer at fjellet gror igjen med kratt og skog. Den ivaretar et mangfold av håndverks- og mattradisjoner og er en brobygger mellom generasjoner. Stølen er et fristed for folk og dyr, og i dagens hektiske hverdag er kanskje seterkulturens verdier viktigere å ta vare på enn noen gang.

Seterdrifta er truet!

Seterdrifta har lange tradisjoner i Norge. Tidligere var det helt nødvendig å utnytte utmarksbeitene til dyrefôr, og vinterforrådet av ost og smør ble produsert på stølen. For 100 år siden var det nesten 45 000 setre i drift i Norge, men antallet har gått kraftig ned. I dag er det under 900, og flere av dagens seterbrukere vurderer å slutte i løpet av få år. Hvis vi vil unngå at kunnskapen og kulturarven forsvinner trenger seterdrifta et løft nå!

Hvilke verdier har seterdrifta for samfunnet?

Ikke bare er seterdrifta viktig å ta vare på fordi det er en unik kulturarv – det er også en tradisjon det er verdt å satse videre på fordi den er bærekraftig:

Miljø- og klimaverdier:

- bidrar til å opprettholde et rikt biologisk mangfold
- øker karbonbindingen og albedoeffekten
- styrker selvforsyningsgraden/matsikkerheten

Økonomiske verdier:

- kortreist fôr, frigir annet areal til matproduksjon
- beite gir ekstra god kvalitet på kjøtt og melk
- større betalingsvilje for unike seterprodukter
- setra med tilhørende landskap er et attraktivt reiselivsprodukt

Sosiokulturelle verdier:

- unik formidlingsarena for gode, nære opplevelser
- møtepunkt mellom landbruk, kulturarv og folk
- besøkende får høre fortellinger om setra, klappe dyra og nyte tradisjonell seterkost
- seterbrukerne er gode forvaltere av kulturarven, som gjøres tilgjengelig gjennom aktiv seterdrift

UNESCO-prosjektet

Norsk Seterkultur jobber for å ta vare på seterkulturen gjennom aktiv bruk av setrene. Som et ledd i dette arbeidet skal seterkulturen søkes inn på UNESCOs liste for immateriell kulturarv. Den immaterielle - eller levende - kulturarven har blitt overført naturlig fra generasjon til generasjon og er både mangfoldig og kompleks. Seterkulturen omfatter bl.a. kunnskap om tradisjonelt håndverk, om melkeproduksjon og -foredling og praktiske ferdigheter knyttet til dyra og naturen, men også forskjellige ritualer, historier, lokking og musikk. Vi jobber sammen med Svensk Fäbodkultur og tar sikte på å levere en felles søknad.

Seterkulturen kan bare bevares gjennom praktisk seterdrift og den er avhengig av både landbrukspolitikken og samfunnets velvilje. Vi må jobbe og mobilisere på flere fronter for at det skal bli mulig å fortsette med seterdrift i framtida. Vi har med oss et bredt lag av støttespillere i dette arbeidet, men ønsker å få med enda flere.

Arbeidet med listeføringen skal bidra til å verdsette og opprettholde både kunnskapen og håndverket. På denne måten skal tradisjonen bevares for ettertida. Nåløyet er trangt, men en listeføring er en anerkjennelse som vil gi økt positiv oppmerksomhet og styrke virkemidler og politisk vilje for å ta vare på seterkulturen i framtida. Det vil i større grad forplikte politikere, og bidra til at seterkulturen står bedre rustet i f.eks. interessekonflikter knyttet til arealbruk. En UNESCO-status kan også være en døråpner for samarbeid med fjellområder i andre land (EU) om større utviklingstiltak.

Prosjektet driftes av Norsk Seterkultur.

Kontaktinfo:

Styreleder Siv Beate Eggen

tlf 481 02 785, epost sivbeate@me.com

Daglig leder Katharina Sparstad,

tlf 990 09 584, epost

katharina.sparstad@valdres.no

Prosjektleder Hege Hovd,

tlf 415 48 465, epost hege@radhusetvingelen.no

Vil du vite mer? Se www.seterkultur.no

Foto: Hege Hovd, Snorre Haugen, Ingrid Eide og Oskar Puschmann

UNESCO-prosjektet har fått økonomisk støtte fra Vestfold og Telemark Fylkeskommuner, Fjellandbruksmidler Trøndelag, Tilretteleggingsmidler Trøndelag, Innlandet Fylkeskommune, Nasjonale tilretteleggingsmidler over jordbruksavtalen; Hedmark Landbrukselskap, Norges Vel, Sparebankstiftelsen DNB og Erasmus+.